

Světová ekonomika

rického hospodářství potvrzuje, že se jedná o nejrychleji rostoucí ekonomiku mezi vyspělými zeměmi. Mnohem slaběji, přesto však nepochybně následoval také v ostatních částech světa vzestup konjunktury, nesený do značné míry spotřebou domácností (**Tab. č. IV/2**).

Hrozba deflace

Poněvadž v prvním pololetí roku 2003 chabý výkon nejvýznamnějších ekonomik charakterizoval světové hospodářství jako stagnující, usilovaly centrální banky – především Federální měnový systém v USA a Evropská centrální banka v Evropské unii, ale i obdobné instituce například ve Švédsku nebo Norsku – o oživení hospodářského růstu měnovými opatřeními, zejména snižováním řídicích úrokových sazeb. Inflace vcelku ustupovala a nepředstavovala skutečné nebezpečí, zato viditelněji vyvstávala hrozba *deflace*.

Za deflaci (jež je ve srovnání s inflací málo analyzovaným hospodářským jevem) je považován setrvalý pokles celkové cenové úrovně. (Pokles přechodný, jenž se může vyskytnout při nízkém trendu inflace, deflaci ještě není. O deflaci také ještě nemluvíme, klesají-li pouze ceny některých skupin zboží, ceny jen v některých sektorech nebo jen v některých oblastech.) Deflace v sobě skrývá nebezpečí, že vede takřka samočinně ke stále hlubšímu propadu ekonomiky. Nejčastěji se tak děje po hospodářském boomu, když se náhle zhroutí ceny akcií nebo nemovitostí, vyšroubované přehnaným očekáváním zisku. Znejistělé firmy omezují investice, domácnosti spotřebu, což vede dlouhodobě k pádu cen. Podniky dosahují menších zisků nebo se dokonce stávají ztrátovými. Poněvadž prodejci lákají slevami, spotřebitelé doufají v nabídku ještě příznivější a váhají s nákupy. Firmy jsou tak nuceny dále snižovat ceny – ekonomická spirála směřuje stále dolů. Hospodářská politika má navíc jen velmi omezené prostředky jak tomuto vývoji čelit. Deflace kromě toho značně zatěžuje státní finance: zvyšuje státní deficit, přičemž postihuje zejména příjmy z daní a příspěvků sociálního pojištění.

Nejspornější mnohostrannou mezinárodní organizací se v roce stala *Světová obchodní organizace* (World Trade Organization, WTO) – nejspornější, protože více než v jiných mezinárodních institucích se tvrdě střetly hmotné zájmy členských zemí. Ke kritikům WTO pochopitelně patří antiglobalisté, z nichž někteří dokonce navrhovali organizaci vůbec zrušit. Jiní se domnívali, že je zapotřebí pozměnit její pravidla, obojí se však shodovali v tom, že jádrem je »nespravedlivá« směna mezi rozvojovými a vyspělými zeměmi, přičemž WTO se v zásadě přiklání k těm vyspělým. Tito kritici současně poukazovali na politiku USA jako nejsilnější vyspělou zemi, která svou jednostranností WTO beztak oslabuje tím, že bez ohledu na WTO začala v roce 2003 uzavírat jen dvoustranné obchodní dohody (a to zpravidla se státy, jimž mohla vnutit svá vlastní pravidla).

Jednání zástupců 22 členských zemí v únoru roku 2003 v Tokiu mělo sblížit protikladné pozice v otázkách liberalizace obchodu zemědělskými výrobky – což je jeden z nejspornějších bodů mezi zeměmi vyspělými a zeměmi rozvojovými.

Rokování nepřinesla konkrétní výsledek. Naděje se tudíž upínaly k 5. konferenci ministrů členských zemí (nejvyššímu orgánu WTO), stanovené na září 2003 do mexického Cancúnu.

Jednání, která tam proběhla mezi 10. a 14. zářím, se soustředila na pět oblastí: subvence zemědělských výrobků, cla na průmyslové zboží, přístup k trhům, pravidla pro investice a soutěž a zvláštní pomoc pro nejchudší země. Názorové rozdíly mezi oběma velkými skupinami, na něž se zástupci 146 člen-

Tab. č. IV/2

Soukromá spotřeba

(změna v % proti předchozímu období)

	2002	2003	2004
Kanada	2,9	2,8	2,9
Francie	1,4	1,6	2,2
Německo	-0,6	0,5	1,4
Japonsko	1,4	0,6	0,7
Velká Británie	3,8	2,2	2,3
USA	3,1	2,3	3,6
EU	1,2	1,4	2,2
Celkem OECD	2,3	1,8	2,7

Zdroj: OECD